

## סיכום עזרא פרק א / הצהרת כורש

**מבוא:** ספרי עזרא ונחמיה הם מן הספרים האחרונים של התנ"ך. הספרים עוסקים בשיבת ציון מבבל, ובאתגרים שעמדו בפני ציון בבואם לבנות את ירושלים ואת בית המקדש השני. שיבת ציון ובניית הבית השני עוררו ציפיות גבוהות כיאה לימי גאולה, אך אנו למדים כי אתגרים רבים עמדו בפנים העולים ומנהיגי הדור נדרשים לפעול על מנת לתקן את המצב הרוחני המדיני והפיזי של העם השב לארצו במקביל לבניית הבית השני.

אנשי יהודה וירושלים יצאו לגלות ממושכת שנמשכה עשרות שנים וישבו בעיקר בבבל אך גם במצרים (על פי ספרי מלכים וירמיהו). חזרתם ארצה של גולי בבל התאפשרה עשרות שנים מאוחר יותר על ידי כורש מלך פרס שיצא בהצהרה גלויה המתירה להם לשוב – הצהרת כורש.

בירמיהו פרק כט שולח הנביא ירמיהו אגרת אל הגולים יושבי בבל, שגלו עם גלות יהויכין, ובה הוא מעודד אותם להשתקע בבבל, לבנות בתים ולטעת עצים, משום ששובם לארץ יתרחש רק **בעוד שבעים שנה** (ולא כפי שמתנבאים נביאי השקר).

ירמיהו ניבא: "כי-כה, אָמַר יְהוָה, כִּי לִפִּי מִלֵּאת לְבַבְךָ שְׂבָעִים שָׁנָה, אֶפְקֹד אֶתְּךָ; וְהִקְמַתִּי עָלֶיךָ, אֶת-דְּבָרֵי הַטּוֹב, לְהַשִּׁיב אֶתְּךָ, אֶל-הַמָּקוֹם הַזֶּה" (ירמיהו כט, ו).

### פסוקים א-ד: הצהרת כורש

**כורש** היה מלכה הראשון הגדול של פרס, שהכניע (ניצח) את האימפריה הבבלית ויצר את האימפריה הפרסית הגדולה. הצהרתו פתחה את תהליך שיבת ציון מגלות בבל.

בשנה הראשונה לכורש נסתיומו 70 שנות מלכות לבבל, ואכן, אנו קוראים בפסוק הראשון בספר עזרא על הפנייה מפורשת לנבואת ירמיהו המתגשמת בפועל: "וּבְשָׁנַת אַחַת, לְכוּרֶשׁ מֶלֶךְ פָּרַס, לְכָלוֹת דָּבַר-יְהוָה, מִפִּי יְרֵמְיָהּ: הִעִיר יְהוָה, אֶת-רוּחַ כְּרֶשׁ מֶלֶךְ-פָּרַס".

כורש הצהיר באמצעות כריזה ברחובות ובאמצעות מכתבים שהופנו לכל יושבי ממלכת פרס, שה', שאפשר לו לשלוט בכל הארץ (להיות מעצמה), ציווה על כורש לבנות בית לה' (בית מקדש) בירושלים. לכן ליהודים ניתנת רשות: 1) לעלות מבבל לארץ ישראל. 2) לבנות את בית המקדש בירושלים. 3) מי שאין לו אפשרות כלכלית לעלות לארץ כי אין לו כסף להוצאות הדרך, יעזרו לו היהודים שישארו בבבל בכסף ובהב. יש לשים לב, שכורש נותן אוטונומיה (עצמאות) דתית, אבל לא נותן אוטונומיה מדינית. ארץ ישראל תישאר תחת שלטון פרסי.

### פסוק ה: תגובת העם להצהרה

בראש העולים היו ראשי האבות של יהודה ובנימין, וכן מעט כהנים ולוויים. רק חלק קטן מהעם עלה לארץ. שאר היהודים שנשארו בבבל, תמכו כלכלית בעולים ושלחו עם העולים תרומות לצורך חידוש בית המקדש..

### פסוקים ו-יא: החזרת כלי המקדש לירושלים

כורש נתן כלים רבים מכלי המקדש, שנלקחו כשלל על ידי נבוכדנצר מלך בבל שהחריב את ירושלים ובית המקדש. את הכלים נתן כורש לשבצר כדי שיחזירם לירושלים. אם בוחנים את רשימת הכלים ומספרם ניתן להתרשם שלא הועלו כלי המקדש המרכזיים: הארון (לפי מדרשים אחדים הוא כלל לא נלקח לגלות), מנורה, שולחן הפנים, מזבח הקטורת. ברור שמצד אחד הושארו חלק מכלי המקדש בידי הפרסים. (לפי חז"ל אחשוורוש השתמש בכלי המקדש במשתהו הגדול בשנה השלישית),

**שבצר** מכונה בכתוב "הנשיא ליהודה" (פסוק ח).